

Per Amand Blanes, investigador del Centre d'Estudis Demogràfics

L'experiència revela, per tant, la dificultat d'anticipar canvis sobtats, especialment en el component migratori, i com la visió que es té sobre el futur està condicionada en part pel mateix present. Malgrat la incertesa subjacent a tot intent de preveure el futur, sobre la dinàmica demogràfica actuen unes inèrcies que són difícilment modificables i que permeten acotar aquelles tendències que són més previsibles. Dit en altres paraules, si bé roman una gran incertesa sobre el futur de les migracions, i en menor mesura sobre la resta de fenòmens demogràfics, no és menys cert que part de l'avenir demogràfic es troba ja escrit en l'actual estructura per edats de la població catalana.

Per tant, en termes de creixement demogràfic, l'aspecte clau serà el comportament futur dels fluxos migratoris de Catalunya amb l'exterior. En aquest sentit, l'IDESCAT preveu una contracció del saldo migratori amb l'estranger, fins a establitzar-se entorn de les 41 mil entrades netes anuals en l'escenari mitjà. Aquesta xifra, si bé planteja una forta caiguda en relació amb els valors registrats en el període 2004-2007, continua representant una aportació important de població procedent de l'estranger, ja que equival a un saldo d'unes 840.000 persones entre 2009 i 2029, a més de la contribució indirecta via natalitat. Aquestes previsions es van formular amb unes dades que encara no recollien els efectes de la crisi econòmica sobre els fluxos de migració i en tots els escenaris es preveia que Catalunya continuaria sent un país

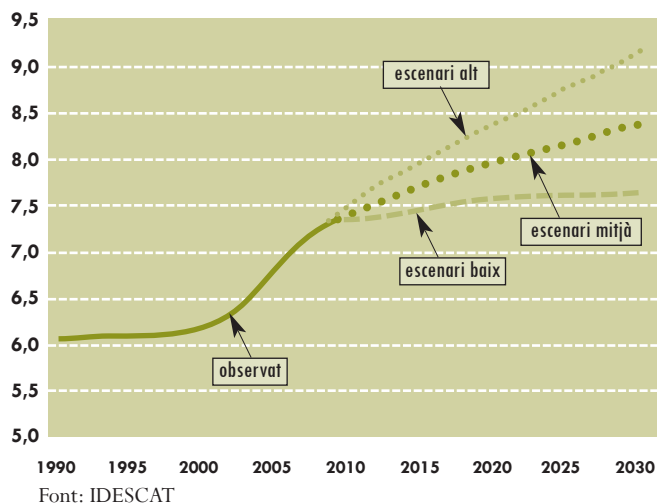

Amand Blanes i Llorens és doctor en demografia per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Des de 1992 treballa com a investigador en el Centre d'Estudis Demogràfics (CED) i és professor associat al Departament de Geografia de la UAB. Dintre de la seva tasca investigadora, i com a responsable de l'Àrea de Projeccions del CED, ha col·laborat amb instituts

d'estadística i departaments de l'Administració en la realització i l'assessorament en temes de projeccions de població. Una altra línia d'investigació se centra en l'anàlisi de la mortalitat i la salut, dirigint actualment un projecte I+D sobre les implicacions sociodemogràfiques de les condicions de salut en les edats madures. És membre de la International Union for the Scientific Studies of Population (IUSSP).

receptor de població estrangera. Fins i tot la hipòtesi més restrictiva preveu un saldo migratori net amb l'estranger d'un 400.000 persones fins a l'any 2030. Les dades més recents, malgrat la seva provisionalitat i la dificultat que entraña estimar la magnitud real de les sortides, indicarien que la reducció del saldo migratori ha estat més intensa de la prevista i que, els propers anys, el saldo podria esdevenir nul.

Evolució i projecció de la població de Catalunya, 1990 - 2030

“En el quinquenni 2004-2008 es van produir prop d’1,4 milions d’intercanvis migratoris entre els municipis catalans, dels quals quasi un terç varen ser protagonitzats pel col·lectiu d’estrangers, que es caracteritzen per una elevada mobilitat en els primers anys de residència.”

Vist el context actual, l'evolució de la població de Catalunya els propers anys se situaria més propera al camí que traça l'escenari baix de l'IDESCAT, amb guanys molt moderats de població, mentre que a mitjà termini dependrà de la intensitat i durada de la crisi econòmica, i de les seves repercussions en el mercat de treball. Si es confirmen algunes de les tendències més recents, com l'avançament en la davallada de la natalitat, inclús podria plantejar-se un escenari a curt termini d'estabilització de la població.

A més de les xifres totals de població, altres factors demogràfics han tingut i tindran un paper destacat en l'assignació de recursos i en la implementació de serveis. En primer lloc, els produïts per la necessitat de satisfer demandes que es van modificant a mesura que transiten pel perfil de la piràmide cohorts amb importants diferencials numèrics. Aquest efecte acordió és intens en països que, com Catalunya, han estat i estaran subjectes a variacions en els nivells de la natalitat. Un exemple és l'impacte diferit en el temps de les fluctuacions en el nombre de nascuts sobre la planificació de les etapes del sistema educatiu. En segon lloc, els derivats d'una composició cada cop més heterogènia de la població, tant de les característiques personals com de les familiars, per l'arribada de població estrangera amb necessitats i demandes específiques. Les xifres són prou eloqüents, els estrangers empa-

“Si parlem de la gent gran del demà, els seus trets personals, familiars, socials no seran els mateixos que actualment, i més en un país on el cicle vital de les generacions, especialment en les dones, ha sofert una ruptura profunda en àmbits com la formació, les formes de convivència o la participació laboral, entre d’altres.”

Font: IDESCAT

■ 2030 ■ 2009

L'envelliment de la piràmide per la cúspide coincidirà amb la presència de cohorts menys nombroses en les primeres edats actives, que a més llarg termini afectarà el conjunt de la població en edat laboral, amb un increment

progressiu de les ràtios de dependència demogràfica. L'any 2009, a Catalunya hi havia 24 persones de 65 anys i més per cada 100 persones en edat laboral, mentre que aquesta relació se situarà al voltant de les 34 persones el 2030. No obstant això, per a la viabilitat del sistema de protecció social, a més de les relacions numèriques entre els grups d'edat, serà determinant l'evolució de les pautes d'activitat de la població, especialment en les edats extremes i en les dones, així com les oportunitats d'inserció en el món laboral. En relació amb el mercat de treball, la dinàmica demogràfica dels propers anys marca dues grans tendències. D'un costat, i a diferència del que va succeir els anys vuitanta i principis dels noranta, es mantindrà un context de menor pressió sobre les entrades de joves en el mercat de treball, la qual cosa pot comportar una millora de la seva situació relativa. D'un altre, s'assistirà a un envelliment progressiu de la població en edat activa, ja que una de cada tres persones en edat de treballar tindrà més de cinquanta anys el 2030.

En les projeccions de població es fa referència a les edats dels individus, però no a les seves vides. Si parlem de la gent gran del demà, els seus trets personals, familiars, socials no seran els mateixos que actualment, i més en un país on el cicle vital de les generacions, especialment en les dones, ha sofert una ruptura profunda en àmbits com la formació, les formes de convivència o la participació laboral, entre d'altres. De la mateixa manera, tampoc romandrà inalterable l'esfera social i econòmica. La qüestió rau a ser capaços de convertir els reptes d'avui en les oportunitats del demà^Q

“Per a la viabilitat del sistema de protecció social, a més de les relacions numèriques entre els grups d'edat, serà determinant l'evolució de les pautes d'activitat de la població, especialment en les edats extremes i en les dones, així com les oportunitats d'inserció en el món laboral.”

1. Institut Català d'Estudis Mediterranis (1993). *Catalunya a l'horitzó 2010*. Prospectiva mediterrània. Jouvenel, H. de; Roque, M. A. (dir.) Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1993.

2. Institut d'Estadística de Catalunya. Projeccions de població 2021-2041 (base 2008). Barcelona, 2009.

3. Dades extretes de l'“Encuesta sobre Discapacidades, Autonomía personal y situaciones de Dependencia 2008” de l'Instituto Nacional de Estadística.

